

СЕКЦІЯ 2

Обліково-аналітичне забезпечення звітності підприємств як основи для прийняття управлінських рішень на мікро- та макрорівнях

УДК 657.372.2:657.411.3

С. В. Калабухова, канд. екон. наук, професор, професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

О. В. Ісай, канд. екон. наук, доцент, професор кафедри аудиту

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

СПРОЩЕНИЙ РОЗРАХУНОК СЕРЕДНЬОРІЧНОЇ КІЛЬКОСТІ ПРОСТИХ АКЦІЙ В ОБІГУ НА ОСНОВІ ПСБО 24 «ПРИБУТОК НА АКЦІЮ»

Ключові слова: фінансова звітність, інформаційні потреби інвесторів, прибутковість акцій, операції з акціями, ущільнення інформації.

Відповідно до принципів Міжнародної комісії із цінних паперів, кожне підприємство, цінні папери якого перебувають у біржовому обігу, має розкривати максимально можливий обсяг аналітичної інформації, корисний для зацікавлених користувачів. Одним із найважливіших відносних показників результатів діяльності суб'єкта господарювання, який забезпечує корисною інформацією інвесторів про тенденції зростання їх добробуту та збереження їх фінансового капіталу, є показник чистого прибутку на акцію. Національним стандартом бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію» вимагається розкриття інформації про чистий прибуток на акцію суб'єкта господарювання у Звіті про фінансові результати [1].

Згідно з ПСБО 24 «Прибуток на акцію», чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію визначається діленням різниці між сумою чистого прибутку (збитку) і сумою дивідендів на привілейовані акції на середньорічну кількість простих акцій в обігу [1, п. 4]. Середньорічна кількість простих акцій в обігу визначається сумою добутоків кількості простих акцій в обігу протягом певних періодів у днях (місяцях) та відповідних часових зважених коефіцієнтів [1, п. 5]. Приклад розрахунку середньорічної кількості простих акцій наведено в додатку 1 до Положення (стандарту) 24 (табл. 1).

Таблиця 1

Приклад розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу у Додатку 1 до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію» (у шт.)

№ з/п	Дата	Зміст	Випущені акції	Власні акції, викуплені товариством	Акції в обігу	Часовий зважений коефіцієнт	Середньозважена кількість простих акцій, які перебувають в обігу (гр.5×гр.6)	
A	1	2	3	4	5	A	1	
1	1 січня 2001 р.	Залишок на початок року	5000	1000	4000	212/365	2323	
2	31 липня 2001 р.	Випуск акцій з оплатою грошовими коштами	2000	-	6000	122/365	2005	
3	1 грудня 2001 р.	Викуп власних акцій за грошові кошти	-	500	5500	31/365	467	
4	31 грудня 2001 р.	Залишок на кінець року	7000	1500	5500	-	-	
5	Середньорічна кількість простих акцій в обігу (р.1 + р.2 + р.3 за графою 7)							4795

Джерело: складено на основі [1].

Як видно з табл. 1, національним законодавством для визначення середньорічної кількості простих акцій в обігу рекомендується акумулювати інформацію в такому розрізі: випущені акції (гр.3), викуплені акції (гр.4), акції в обігу на дату операції (гр.5). При цьому, часовий зважений коефіцієнт (гр.6), на який перемножується показник кількості акцій в обігу на дату

операції, показує у чисельнику часовий інтервал в днях між датою фактичної операції з акціями до наступної дати операції.

Втім, процедуру розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу можна спростити та скоротити, використавши тільки інформацію про обсяги операцій з акціями протягом звітного періоду. Для цього в існуючій методиці розрахунку пропонується замінити гр.3-5 однією графою з назвою «Обсяг операції з акціями в обігу», в якій із використанням математичних операторів вказується кількість акцій, на яку відбулося їх фактичне збільшення або зменшення внаслідок здійсненої операції. При цьому часовий зважений коефіцієнт повинен показувати в чисельнику кількість днів, яка залишилась для обігу акцій від дати операції до кінця звітного періоду. Водночас розрахунок середньозваженої кількості простих акцій, які перебувають в обігу, повинен передбачати обов'язкове фіксування математичного оператора для відстеження напряму економічної операції з фінансовим інструментом.

Спрощену процедуру розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу запропоновано в табл. 2.

Таблиця 2

Запропонована процедура розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу на основі ПСБО 24 «Прибуток на акцію» (у шт.)

№ з/п	Дата	Зміст	Обсяг операції з акціями в обігу, штук	Часовий зважений коефіцієнт	Середньозважена кількість простих акцій, які перебувають в обігу (гр.3×гр.4)
A	1	2	3	4	5
1	1 січня 2019 р.	Залишок на початок року	4000	365/365	4000
2	31 липня 2019 р.	Випуск акцій з оплатою грошовими коштами	+2000	153/365	+838
3	1 грудня 2019 р.	Викуп власних акцій за грошові кошти	-500	31/365	-43
4	31 грудня 2019 р.	Залишок на кінець року	5500	-	-
5	Середньорічна кількість простих акцій в обігу (р. 1 + р.2 + р.3 за графою 7)				4795

Джерело: розроблено авторами.

Як видно з табл. 2, підсумок такого розрахунку є ідентичним підсумку розрахунку у табл. 1. Втім, кількість математичних дій зведена до мінімуму. Також пропонується внести уточнення у формулу 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за рядком 2600 «Середньорічна кількість простих акцій», доповнивши його словами «в обігу», оскільки при розрахунку показників прибутковості акцій це має принципове значення та впливає на суттєвість розкриття інформації про чистий прибуток на одну просту акцію для фактичних і потенційних інвесторів.

Список використаних джерел: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»: Наказ Міністерства України від 16.07.2001 № 344 (у редакції від 10.01.2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01#Text>. 2. Калабухова С. В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту : монографія. Київ : КНЕУ, 2019. 431 с.

УДК 657

М. М. Кругла, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПІДЗВІТНИХ ОСІБ З ВИКОРИСТАННЯМ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

Ключові слова: облік, підзвітні особи, корпоративна та особиста електронні платіжні картки, звітність, відрядження.

При здійсненні розрахунків у відрядженнях та виконанні господарських завдань працівниками підприємства як платіжний інструмент досить часто використовуються електронні платіжні картки. Їх застосування має специфічні особливості відображення в обліку та оподаткуванні.